

розпоряджень Ради, так і документи, видані в межах власних повноважень. Найчастіше Комісія приймає рішення ненормативного характеру, спрямовані до конкретного адресата. Треба підкреслити, що, як і в діяльності Ради, в правотворчій діяльності Комісії діє принцип обмеженої компетенції. Для видання кожного правового акту необхідна відповідна правова основа, яка окреслена у статтях установчих договорів. Дуже часто в них конкретно визначений вид документа, який має видаватися в тій чи іншій сфері або в тому чи іншому випадку.

Згідно з Договором про ЄС, при прийнятті рішення у сфері туризму необхідно дотримуватися такої процедури: Європейська Комісія подає проект пропозицій на розгляд Європейському Парламенту, який або схвалює його, або повертає з зауваженнями на доопрацювання. Якщо ЄК та ЄП узгодили між собою текст, проект пропозицій подається на затвердження у Раду ЄС. Процедура прийняття рішень для туризму вимагає одностайної згоди Ради ЄС. Саме принцип одностайності часто перешкоджає вирішенню важливих питань.

Після переможного завершення війни, вважаємо, що співпраця з високорозвиненими державами та використання їхнього досвіду слугуватиме гарантом успіху та допоможе розвинути свою стратегію формування політики у сфері туризму та інституційного забезпечення відповідно до норм ЄС, що сприятиме налагодженню контактів та інтеграції України і ЄС.

Список використаних джерел:

1. Краєвська О. А. Концептуальні засади та інституційні механізми політики Європейського Союзу у сфері туризму. Автореф. ... канд. політ. наук. Львів, 2007. 22 с.
2. Кузишин А. В. Міжнародний туризм: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2016. 204 с.
3. Кузишин А. В. Міжнародний туристичний бізнес. Навчальне видання. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2019. 146 с.

Новосад Н.

магістрант II курсу

спеціальності 242 Туризм

Науковий керівник – доц. Задворний С. І.

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ МІСТ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На розвиток історико-культурної рекреації в значній мірі впливають рекреаційна привабливість території, зокрема, наявність історико-культурних рекреаційних ресурсів, їхній стан, цінність та збереженість. Саме останні складають собою історико-культурну

спадщину Волинської області. Все ж, варто наголосити, що на території регіону дослідження є невелика кількість історико-культурних рекреаційних об'єктів, які підготовлені для відвідування туристів, тому для їхньої популяризації бачиться необхідність поєднувати відомі для широкого загалу пам'ятки архітектури та містобудування із невідомими, але цікавими та цінними історико-культурними рекреаційними ресурсами, що знаходяться у сільській місцевості. Це призведе до розширення потенціалу історико-культурних рекреаційних об'єктів і дасть змогу на перспективу використовувати їх для прокладення територією Волинської області історико-культурних туристичних маршрутів.

Сьогодні історія та культура – індикатори прогресивного поступу територіальних спільнот людей та ресурс відновлення активного економічного життя. В поєднанні вони становить не тільки потужний засіб збереження єдності поколінь народу, підвищення престижу та створення інвестиційної привабливості країни чи регіону, а також є важливим інструментом національної безпеки і формування демократичного громадянського суспільства. Виходячи із цього, до означеної сфери повинно бути особливе ставлення з боку держави. Історія та культура, як складні соціальні феномени, вимагають всебічних досліджень рівня їх розвитку. Важливо системно проаналізувати актуальні проблеми функціонування галузі, особливостей її територіальної організації та на базі цього напрацювати дієві механізми максимально ефективного її розвитку [3, с. 1].

Історико-культурні пам'ятки є важливими об'єктами огляду на туристичних маршрутах, екскурсіях, подорожах, їх вважають цінним джерелом інформації, чинником формування національної самосвідомості українського суспільства.

Історико-культурні пам'ятки можна розглядати з різних поглядів, тому вони можуть бути предметом вивчення багатьох наукових дисциплін. Переважно під ними розуміють окремі споруди, предмети, пам'ятні місця, які пов'язані з історичними подіями, витвори матеріальної та духовної культури, що мають історичну, наукову, художню або іншу культурну цінність. На думку С. Кузика (2011), історико-культурні пам'ятки, котрі входять або можуть увійти до складу туристичних ресурсів, необхідно розглядати не як окремі об'єкти з певною історичною чи культурною цінністю, а як поєднання відповідних видів історико-культурних рекреаційних ресурсів, що мають високу атрактивність, можуть відігравати вагомий роль у формуванні світогляду народу й формувати історико-культурний рекреаційний потенціал поселення, місцевості, регіону [5].

В даному дослідженні ми насамперед зупинимось на розосередженості історико-культурних ресурсів в межах міських поселень Волинської області.

Серед усіх поселень найбільшу цінність у туристичній галузі має обласний центр, найбільше місто регіону – *Луцьк*. Вперше воно згадується в Іпатіївському літописі під назвою Лучеськ у 1085 р., але вже як розвинуте місто. Тому можна припустити, що закладене воно було близько 1000 р. Це ті роки, коли Володимир Великий приєднав Волинь до Київської Русі, а в Луцьку збудував фортецю, що стала перепоною на шляху загарбників. Наприкінці XIV – поч. XV ст. місто було інтернаціональним, що й відобразилося в його архітектурі та культових спорудах.

У Луцьку, окрім пам'яток культури, рекреант має можливість відвідати Волинський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка, Волинський академічний обласний театр ляльок та два кінотеатри.

3-поміж цінних туристичних об'єктів міста, які відображають історію, культуру та звичаї Волинського краю відзначимо музеї, кількість яких у Луцьку сягає 25. Проте найбільшої уваги заслуговує Волинський краєзнавчий музей, який є найбільшим і найвизначнішим музеєм Волині і нараховує у своєму складі ще 5 діючих музеїв. На сьогодні у фондах Волинського краєзнавчого музею зберігається понад 140 тис. експонатів основного фонду. Звичайно, цікавими і легкодоступними для рекреанта є й ті музеї, які знаходяться в історико-культурному заповіднику «Старий Луцьк», зокрема, музей книги, музей зброї та меморіальний музей «Лесина вітальна». Проводяться також роботи для створення музею етнографії та народних промислів Волині у Луцьку.

За підрахунками І. Добинди, на території Луцька знаходиться 88 пам'яток архітектури та мистецтва, з яких 23 мають національне значення та 65 – місцеве [1, с. 152]. Все ж, найцікавішим і найпідготовленішим для туриста є державний історико-культурний заповідник «Старий Луцьк» і ті пам'ятки, що до нього входять. Хоча він і не є великим за площею (близько 40 га), але на його території, зокрема, та й у Луцьку, загалом, є чимало цінних пам'яток і об'єктів туристичної індустрії. Найзахопливішими серед них – замки: Любарта (Луцький чи Верхній замок), вежа Чарторийських і залишки Окольного замку.

Серед пам'яток архітектури м. Луцька відзначимо, в основному, культові споруди, яких нараховується, загалом, 11. 3-поміж найдавніших відзначимо домініканський монастир (1390 р.), вірменську церкву (1427 р.), монастир шариток (XVI ст.) та синагогу (1626-1629 рр.).

Значну роль у збереженні культурної спадщини міста відіграло Луцьке Хрестовоздвиженське братство, яке своїми силами організувало «древнехранилище» (збірку предметів старовини). До нього на збереження потрапляли передовсім культові церковні предмети, а також випадкові викопні знахідки. Саме це вказує й на те, що Луцьк не лише цікавий архітектурою, але й артефактами, бо перші поселенці на території міста були ще за часів пізнього палеоліту. Найціннішим для туриста є урочище «Гнідавська Гірка», що знаходиться на південній околиці міста та займає високий лівий корінний берег р. Стир. Тут є знахідки епохи неоліту (культура лійно-стрічкової кераміки), енеоліту (пізні Трипілля) та бронзи, а також давньоруські матеріали. Для кращого ознайомлення з археологією міста та області варто відвідати археологічний музей історичного факультету Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки.

Важливим для розвитку туристичної галузі Волині є й те, що Луцьк бере участь у подієвому або фестивальному туризмі, адже щороку на території Замку Любарта проводиться мистецьке шоу «Ніч у Луцькому замку». Також тут два рази на рік відбуваються лицарські турніри. Ще у місті проходить міжнародний фестиваль «Поліське літо з фольклором».

З-поміж атрактивних міст у Волинській області також назвемо давній *Володимир* [2]. Археологічні знахідки на його території свідчать, що навколишні території міста були заселені ще за часів енеоліту (IV-III тис. до н.е.), адже племена маліцької культури замешкували с. Заріччя, а волино-люблінської, лійчастих посудин і пізнього етапу Трипілля – с. Зимне. Територію самого міста первісні люди освоїли за епохи бронзи, зокрема, племена городоцько-здобницької культури. Все ж, першою літописною згадкою про Володимир є опис подій 988 р. у «Повісті минулих літ» Нестора Літописця. За угорськими хроніками «Нотаріями короля Бели» місто існувало вже в 884 р. під назвою Ладомир, а перша літописна згадка про останнє відноситься до 866 р.

Вигідне географічне положення сприяло швидкому розвитку міста. В XI-XII ст. Володимир був одним із найбільших міст Київської Русі. На той час він був значним торговельним осередком, а також військово-оборонним постом на західних кордонах Києво-руської держави. У X-XII ст. у місті були розвинуті зброярське, ювелірне ремесла, гончарство та кам'яне будівництво. Археологічні знахідки на відомих пам'ятках давнини свідчать про високий рівень ремісників Володимира. З міста був поширений експорт зброї, ювелірних виробів за межі Волині.

Княжий період Володимира відзначався значним економічним розвитком, в т.ч. будівництвом. У місті було споруджено 8 кам'яних храмів (X-XIII ст.), а разом із дерев'яними – понад 20 храмів і палаців. У XII ст. тут склалась своя архітектурно-будівельна школа, а також була школа при єпископській кафедрі, де вчили не лише слов'янської мови, але й латинської та грецької. В 1097 р. у Володимир для перевірки шкіл та вчителів приїжджав літописець Нестор.

На території міста у 40-70 рр. XV ст. був збудований ще один замок, адже попередній був спалений. Володимирський замок, на місці якого зараз залишилися лише вали, був зведений за наказом польського короля і Великого князя Литви Казимира IV Ягайловича. Знаходився він над заплавою р. Луга і оточувався ровами, що були наповнені її водами та допливу р. Смочі. На території замку було декілька будівель, зокрема – дерев'яний королівський палац, дерев'яна церква і 12 будинків, а також житлово-господарські споруди.

Сам Володимир за свою більш, ніж 1000-літню історію декілька разів знищувався, проте натеper він є одним із найпривабливіших історико-культурних осередків Волині. Зокрема, із 6 пам'яток національного значення та 19 місцевого, що зафіксовані на території міста, у 2003 р. був утворений державний історико-культурний заповідник «Стародавній Володимир». Загалом, на території м. Волинський мають місце 23 пам'ятки архітектури та мистецтва, з яких – 8 національного значення, 2 пам'ятки археології, з них – 1 національного значення, пам'яток історії – 15, з них – 1 національного значення [1, с. 154]. Зокрема, найціннішими й найпривабливішими для рекреанта є Успенський собор, Церква Святого Василя або ротонда, костел Якима та Анни, монастир капуцинів тощо.

Стародавній Володимир був розташований у південній частині сучасного міста і мав вигляд неправильного п'ятикутника, який укріплювався валами та ровами. Він був розташований у трикутнику між р. Луга (стара назва «Луг») та її допливами, які також були елементами старих фортифікаційних споруд. До сьогодні залишилися лише оборонні вали, які вказують на місцевість, де знаходилося прадавнє місто із пам'ятками археології XI-XIII ст.

За 12 км від Володимира знаходиться *Устилуг*, що є ще одним цікавим для розвитку туристичної діяльності містом, перша згадка про яке датується 1150 р. і пов'язана також із родом Мстиславичів. Саме тут, зі здобуттям Україною незалежності, відкрито міжнародний автоперехід із Польщею Устилуг-Зосин, що дасть можливість українським і польським туристам відвідати регіон. На території міста знаходиться городище IX-XII ст., а також пам'ятки архітектури: костел

XVIII ст., каплиця першої половини XIX ст., митниця 1908 р. тощо.

Ковель одне із найбільших міст Волинської області за кількістю населення, але за не є відомим широкому загалові. Туристи пов'язують його, головне, з будинком Лесі України, який знаходиться у приміському с. Колодяжне. На території міста поселення відомі ще від часів бронзи, проте дата заснування міста не відома, а є лише дані про надання місту магдебурського права у 1518 р. Вчені-історики твердять, що Ковель знаходився під захистом укріпленого замку з кількома воротами та вежами, який, ймовірно, був розташований на острові, оточеному р. Турією та її допливами. Вцілілі від пожежі ворота з вежею, як останній свідок Ковельського замку, простояли до 1805 р.

Ковель був багатий на пам'ятки, проте їхня велика кількість була знищена війнами. Тому на території міста залишилося 23 пам'ятки архітектури та мистецтва, 20 пам'яток історії та 1 місцевого значення [1, с. 156]. Зокрема, відзначимо Воскресенський собор (1549 р.), костел Святої Анни (1771 р.), собор Святого Дмитрія Солунського (1994 р.), греко-католицький храм блаженного Миколая Чарнецького (2003 р.) тощо.

Берестечко – невелике місто на півд. Волинської області, територію якого люди почали освоювати ще за часів бронзи. Історія Берестечка пов'язана із Києворуським містом Перемилем, для якого воно було передмістям. Вперше згадується як самостійне поселення с. Берестки у 1445 р. Але відоме місто для українців великою битвою під Берестечком у 1651 р., проте музей цієї битви знаходиться на території Рівненської області.

За 25 км від Берестечка знаходиться районний центр *Горохів*, в якому можна відвідати сакральну пам'ятку, історичний музей, історико-меморіальний комплекс, пам'ятник та пам'ятний хрест. Горохів має зручне транспортне положення, адже розміщується на автошляху Луцьк-Львів, за 50 км на пд. зах. від обласного центру і за 9 км від найближчої залізничної станції Горохів у м-ку Мар'янівка. Це забезпечує безпроблемне сполучення як з обласним центром та іншими населеними пунктами області, так із сусідніми західноукраїнськими областями.

Ще одне місто Волині засноване Києворуськими князями, а саме Романом Мстиславовичем – *Камінь-Каширський*. Воно відноситься, як і два попередні до низькоатракційних міст Волині, тому може відвідуватися туристами в комплексі з іншими містами. У центрі Каміня-Каширського мають місце всі види пам'яток – пам'ятка археології, сакральні пам'ятки, пам'ятка історії та пам'ятки монументально мистецтва.

Місто *Любомль* внесене до списку історичних населених пунктів України, а перша згадка про нього відноситься до 1287 р. Основними історико-культурними цінностями міста є найстаріша церква Святого

Георгія (1280 р.), костел Святої Трійці (1409 р.) та Різдва Пресвятої Богородиці (1880-1884 р.). Окрім сакральних споруд у Любомлі наявні пам'ятка археології, палацові та будинкові комплекси та пам'ятник Богдану Хмельницькому.

Таким чином з позиції наявних історико-культурних туристичних ресурсів, основна частина міст Волинської області 7 із 11 або 63,6% відзначаються високою атрактивністю. Проте не всі з них повною мірою використовують свій історико-культурний потенціал, що є однією з найбільших перешкод для розвитку туристичної галузі історико-культурного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Добинда І. П. Історико-культурні рекреаційні ресурси поселень Волинської області: суспільно-географічна оцінка: монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. 332 с.

2. Добинда І. П. Володимир-Волинський – важливий історико-культурний осередок Волинської області. Регіон-2014: стратегія оптимального розвитку: Матеріали науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів та студентів. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 124-127.

3. Задворний С. І. Територіальна організація культурно-мистецької сфери регіону (на матеріалах Хмельницької області). Автореф. ... на здобуття наукового ступеня канд. геогр. наук, Львів, 2016. 21 с.

4. Задворний С. І. Територіальна організація культурно-мистецької сфери регіону (на матеріалах Хмельницької області): монографія. Тернопіль: Вектор, 2020. 228 с.

5. Кузик С. П. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 254 с.

6. Петранівський В. Л. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. За ред. проф. Ф. Заставного. 2-ге вид. виправлене. К.: Знання, 2008. 575 с.

Федорчук О.

магістрантка II курсу

спеціальності 242 Туризм

Науковий керівник – доц. Флінта Н. І.

РОЗВИТОК МЕРЕЖІ ТУРИСТИЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Туризм є однією з найбільш перспективних і динамічних галузей світової економіки. В Україні туристична сфера також має значний потенціал розвитку. Проте його реалізація ускладнюється низкою проблем, серед яких – недостатня розвиненість туристичної інфраструктури. Одним з ключових елементів останньої є мережа туристично-інформаційних центрів.

Функціонування туристично-інформаційних центрів у сучасній туристичній галузі, зокрема організаційні та економічні аспекти їхньої